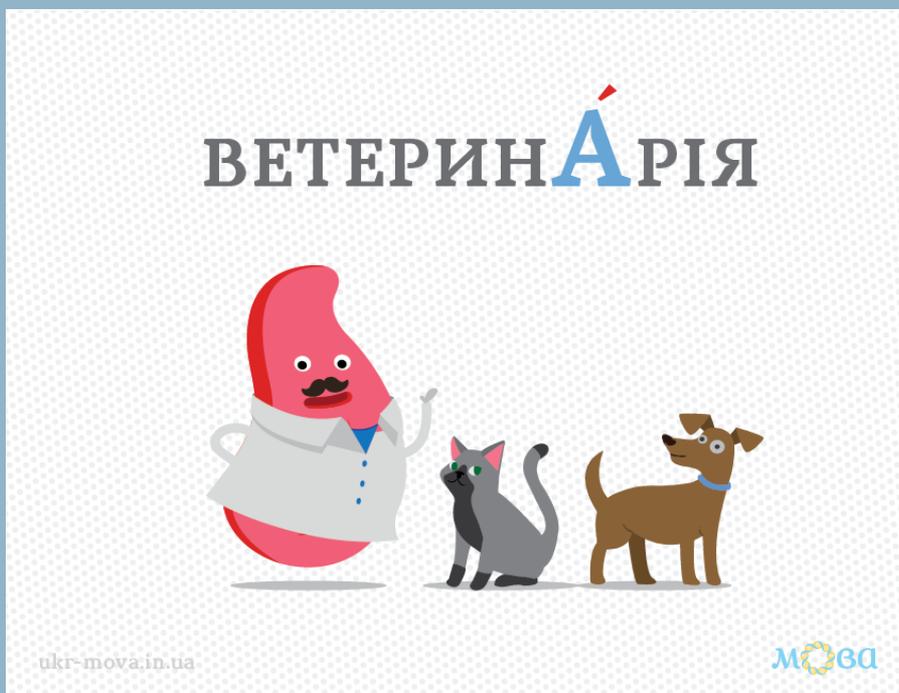

Формування української ветеринарної лексики

Викладач
Величко С.М.

Становлення ветеринарної лексики української мови

- “ Терміни з народної ветеринарії ”

На Стародавній Русі люди, які лікували коней, називалися коновалами — від слів «кінь» і «валео», в перекладі з латині – «бути здоровим» (Порівняйте валеологія – наука про здоров'я).

Фіксація ветеринарної лексики у словниках староукраїнської мови

- назви тварин [агніця, овечка, агнець, баранокъ, баран, быкъ, вольт, жеребець, корова, когут, певен, петухъ], частин тіла [костки, животъ, горло, роги, бокъ], органів тварин [кишка тонкая, трахея, гортань, ухо, дойный сосуд], назви хвороб [короста, кила, грижа, апостемъ, астма], осіб, що доглядають за домашніми тваринами [волопас, воловый пастух, чредопас, конюхъ, качкопас, овчаръ, козяр] та ін.

“ Ветеринарна лексика в господарських та лікарських порадиниках XVIII ст. ”

- подаються поради, як лікувати коней [рана обробляється козловимъ лоемъ..., вимый рану оцтомъ теплымъ], волів [салетру оумовчену з водою въ горло при коліках]

“Ветеринарна лексика в українській мові XIX – початку XX століття”

- “Записки о Южной Руси” П. Куліша та “Мудрості віків” П.П. Чубинського
- Звертається увага на паразитарні захворювання коней [овадна глиста, глисти виганяють відваром цитварного сім'я; для знищення вошей обливають табачним отваром]. При незначних травмах, коли з'являється садно [лікують скипидаром з жиром], а іноді “прижиганием”. Випадіння задньопрохідної кишки, захворювання очей лікували “медом с солью”.

Словник Б. Грінченка засвідчує різноманітні тематичні групи ветеринарної лексики

- У словнику подано цілий ряд варіативних назв коней: гривань, конь, драгуля, лошадь, конячина, лошак, жеребець, гетька, кляча, лоша.
- назви осіб, що доглядають за домашніми тваринами [машталір, конюхъ, кучеръ, овчаръ, пастирка, підпасич, скотовод], хвороби тварин, назви симптомів та хворобливих станів [отік, опій, курдюк, надха, лихорадка, гнойовик, пипоть, парши].

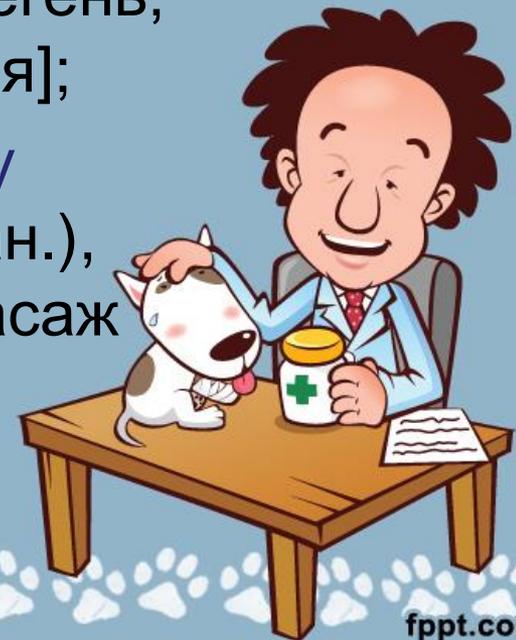
Довідник А.Моспанюка “Чим і як лікувати господарські тварини в наглих випадках”

- У книзі А. Моспанюка знаходимо певну частину ветеринарних термінів, які вживаються з тим же значенням і у тій же формі, що їх фіксують спеціальні наукові видання і сьогодні [йодоформ, креолін], а частина ветеринарних термінів зазнала деяких фонетико-морфологічних змін [тепломір, йодина, амоняк, глявберська сіль].

Чотири групи термінів з погляду їх походження:

- а) терміни грецького походження (50%).
[аптеріоз, остит];
- б) терміни латинського походження (30%)
[ексудат, пулороз, пероз, десемінація];
- в) складні слова-терміни греко-латинського походження (15%) [гіпоксія, гіперемія легень, венозний застій, ацидоз, аутотрансфузія];
- г) терміни, що потрапили у ветеринарну медицину з інших мов (5%) [алюр (фран.), курдюк (тюрськ.), кросбридинг (анг.), масаж (араб.), екстер'єр (фран.)].

Тематичні групи фахової лексики для називання:

- ветеринарних наук [загальна хірургія; клінічна діагностика хвороб тварин; оперативна хірургія тварин; ветеринарна фармакологія], симптомів хвороб [гіперемія, набряк, сухість шкіри], хвороб тварин [чума великої рогатої худоби, пневмонія коней, гастроентерит], методів дослідження тварин [огляд, пальпація, перкусія, аускультация, термометрія], апаратів та інструментів [Гелій – неоновий лазер ЛГ-75-1; УЗД-4; ЕХО-11; рентгенівський апарат, носове втихомирювальне кільце, вушні затискачі], різноманітних станів тварин [пригнічення, шок, колапс, збудження], лікарських речовин [хлорне залізо, марганець, вітамінні препарати], техніки знеболювання та операцій тварин [каплунізація півнів, блокада нервів у ділянці п'ястка, резекція сухожилка згинача пальця у коня], матеріалів [марля, гігроскопічна вата, кетгут, шовк, капрон, тефлон, циакрин], процесів, що відбуваються в організмі тварин [запалення, регенерація].

